

Мова – серце нації

27 жовтня – День української писемності та мови.

**«Найбільше і найдорожче добро в кожного народу – це його мова, ота жива схованка людського духу, його багата скарбниця, в яку народ складає і своє життя, і свої сподіванки, розум, досвід, почування.*

Мова така ж жива істота, як народ, що її витворив, і коли він кине свою мову, то вже буде смерть задля його душі, смерть задля всього того, чим він відрізняється від других людей» (Панас Мирний).

Історія відзначення Дня української писемності та мови розпочалася з 9 листопада 1997 року з Указу Президента України. 28 липня 2023 року Указом чинного Президента Володимира Зеленського відзначення цього дня перенесене на 27 листопада. Це ще одна нагода для кожного громадянина усвідомити причетність до свого народу, до рідної мови, цього безцінного скарбу, який треба берегти і примножувати. Життя мови залежить від народу, який несе її в своїй душі й культурі, у своїх звичаях, традиціях, піснях.

**Мова – далеко не тільки «засіб спілкування», тобто передачі «вже готових думок»...Куди серйозніша її місія – бути способом народження тих думок: коли «немає мови», людині просто-напросто «нема чим думати» (О.Забужко).*

Сьогодні, згідно зі Статтею № 10 Конституції України «Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України».

Мова – це історія і сучасність, це кожна людина і народ, це інструмент, який допомагає людині в її практичній щоденній діяльності, тобто є знаряддям спілкування, і водночас – це засіб проникнення в глибини історичної пам'яті народу, це збереження духовних надбань нації для майбутнього.

Саме загальнонародна рідна мова є однією з важливих ознак держави та нації. Рівень її розвитку й функціонування відбиває рівень духовного розвитку нації, її культури. Рідна мова – невід'ємна частка Батьківщини кожної людини, її Вітчизни, це «голос свого народу й чарівний інструмент,

на звуки якого відгукуються найтонші струни людської душі». Рідна мова – це перше слово, почуте з материнських вуст, це перша колискова пісня, яку чує немовля над колискою, це затишок батьківської хати, веселий гомін дитячого товариства. Опанування рідної мови, рідного слова починається з раннього дитинства в сім'ї, серед близьких і рідних дитині людей, а вдосконалення її триває у дошкільних закладах, школі й впродовж усього життя.

Мова – одне з багатьох див, створених людьми. Вона віддзеркалює душу народу, його історію. Бувають такі випадки, коли навіть звучання рідного слова стає причиною особливого душевного стану, емоційного збудження будь-якої людини. Нині українська мова функціонує як державна мова України й національна мова українського народу.

У день святкування української писемності та мови пропонуємо читачам **«Мовний дивосвіт»** - висловлювання українських діячів, відомих людей про мову та **мовні обов'язки громадян**.

- «Мово рідна, слово рідне, хто вас забуває, Той у грудях не серденько, тільки камінь має» (С. Воробкевич).
- «Молюсь за Тебе і на Тебе, скроплю живу водою воскресіння, виціловую лик. Твій скорботний, Матір Божа, Мово мого народу!» (К. Мотрич).
- «Мова – народу берегиня,/ перлина, скарб його життя.
І рідне слово – це святиня, незламна сила майбуття» (К.Лидняк).
- «Мова – це всі глибинні пласти духовного життя народу, його історична пам'ять» (Олесь Гончар).
- «Українська мова за своїми виражальними можливостями, лексичними арсеналами, музичними прикметностями, історичними надбаннями в пісенній і літературній галузі належить до найрозвиненіших мов світу» (Д.Павличко).
- «Нашій мові потрібен вогонь любові, потрібна духовна міць! І той, хто дихає суржиком, не може мати духовного здоров'я» (Д. Павличко).
- «Треба радіти, що наша літературна мова тепер займає так багато місця в літературі, науці й публіцистиці. Без літературної мови нема й літератури, ні науки, ні публіцистики» (Д. Павличко).
- «Якщо з української мовою/ В тебе, друже, не все гаразд,/ Не вважай її примусовою,/ Полюби, як весною ряст» (Д. Білоус).
- «Яке прекрасне рідне слово! Воно не світ, а всі світи... Шевченка мову і Франкову невже під ноги кинеш ти?» (В.Сосюра).

- «Мова - генетичний код духовного і фізичного буття народу, оберіг його історичної пам'яті, матриця його свідомості та світогляду»(С.Ніколаєнко).

- «Як путівець між нивами – проста, / Барвиста – наче далеч веселкова.

Такою увійшла в мої уста/ І в долі засіяла рідна мова(М.Федунець).

- «Національна мова – це здобуток культури, духовної діяльності певного народу, а одночасно здобуток культури всього людства, бо кожна мова доповнює іншу, а разом – вони витвір світового колективного людського розуму» (Г.Нудьга).
- «Мово рідна! ТИ ж – як море – безконечна, могутня, глибинна. Котиш і котиш хвилі своїх лексиконів, а їм немає кінця-краю.

Красо моя! У тобі мудрість віків, і пам'ять тисячоліть, і зойк матерів у годину лиху, і переможний гук лицарів у днину побідну, і пісня серця дівочого в коханні своїм, і крик новонародженого; у тобі, мово, неосяжна душа народу – його щирість і щедрість, радощі й печалі, його труд, і піт, і кров, і сміх, і безсмертя його... » (С.Плачинда).

Мовні обов'язки громадян

Кожен українець повинен знати рідну мову. Знання української робить наш народ культурним та освіченим.

- Мова – запорука існування народу. Захищаючи рідну мову, ти захищаєш свій народ, його гідність, його право на існування, право на майбутнє. НЕ ухиляйся від цієї боротьби!
- Володіння рідною мовою – не заслуга, а обов'язок патріотів.
- Розмовляй рідною мовою – своєю і свого народу: скрізь, де її розуміють, з усіма, хто її розуміє. Не поступайся своїми мовними правами заради вигоди, привілеїв, лукавої похвали – це зрада свого народу.
- Ставлення до рідної мови має бути таким, як до рідної матері: її люблять не за якість принади чи вигоди, а за те, що вона - мати.
- Допомагай кожному, хто хоче вивчити українську мову.